

УДК: 336.647/648: 338.43

Яцух Олена Олексіївна, к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет,
yatsuh@ukr.net

ОЦІНКА ДІЮЧОГО МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ НА УМОВАХ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

Анотація В даній статті обґрунтовано науково-практична значимість розвитку лізингових відносин, як одного із дієвих фінансових методів розширеного відтворення основних засобів в аграрному секторі економіки. Дана оцінка діючому механізму формування лізингових платежів та основних складових, які впливають на їх розмір. Проведено аналіз динаміки та структури обсягів ресурсів залучених на існуючому ринку лізингових послуг в Україні та світі.

Ключові слова: джерело фінансування, ринок фінансових послуг, лізинг, лізингова угода, лізинговий платіж, лізингова компанія, лізингодавець, лізингоодержувач.

JEL code classification: M41

Yatsuh O.O.
PhD in Economics, Associate professor,
Tavria state agrotechnological university
yatsuh@ukr.net

EVALUATION OF THE EFFECTIVE MECHANISM OF FINANCING RESOURCES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY ON FINANCIAL LEASING CONDITIONS

Summary. The scientific and practical significance of the development of leasing relations as one of the effective financial methods of expanded reproduction of fixed assets in the agrarian sector of the economy are substantiated in this article. The growth rates of agricultural production in the Ukrainian economy grow by volume, and according to official statistics, the profitability of production in the industry increases; however, the level of suitability of the main means of production is reduced and remains critical at the level of more than 40%. The probable cause of such contradictions may be the fact that the industry remains low-tech with the use of outdated production technologies, especially as regards the processing, storage and manufacture of finished products. The market for such services remains imperfect. Leasing operations, in such conditions, may be one of the main sources of financing for the restoration of the material and technological base for the production of high-end, high-end finished agricultural products.

The analysis of dynamics and structure of the volume of resources attracted on the existing market of leasing services in Ukraine and in the world are carried out. According to the generalized information, the value of financial leasing contracts increased in Ukraine with UAH 4.9 billion in 2006 to 67.1 billion UAH in 2013, and it has fallen critically in the period of the financial crisis to 26.3 billion UAH in 2015. The share of contracts with the lenders representing the agrarian sector in Ukraine varies considerably over the analyzed period, in 2006 it was equal to 18%, in 2008 it was only 8%, in 2015 it increased to 25.2%. The total value of financial leasing contracts for the purchase of machinery, machinery, equipment for agricultural enterprises of Ukraine reached UAH 8,846.8 million in 2014.

As a result, the estimation of operating mechanism for formation of lease payments and the main components that affect their size are given. Determining the size of leasing payments is essential for the development of the leasing market. The total amount of lease payments for the entire period of the lease includes: the amount that compensates for the costs of production or acquisition of leased property; overhead costs, as well as operating costs; the cost of credit resources used to purchase property under a lease agreement, while it is necessary in the conditions of the financial crisis to foresee losses from the impairment of property as a result of inflation; marketing expenses and aggregate leasing company's services; obligatory expenses for property insurance; profit (margin) of the lessor;

Today UkrAgroLeasing offers the following terms of financial leasing: the amount of the previous lease payment is from 15 to 50%, the term of the agreement is up to 36 months, the order of payments is monthly, the interest rate is 11%, the cost of redemption of the object of the leasing agreement is 5% of the initial value of the leased asset. It should be

noted that in order to resolve the issue of the transfer of ownership of a leased asset after the operation of a financial lease agreement, a non-negotiable option for the right to purchase equipment is entered into, with the option premium being 10% of the cost of the equipment, which immediately leads to a rise in such transactions. While most private leasing companies offer only a one-time fee from 2 to 4% of the cost of a technical product. In general for 3 year, the size of lease payments is 30-40% of the value of the property.

Key words: *source of financing, financial services market, leasing, leasing agreement, lease payment, leasing company, lessor, lessee.*

Постановка проблеми. Темпи росту виробництва продукції аграрного сектору економіки за обсягами зростають, а також за даними офіційної статистики підвищується рентабельність виробництва у зазначеній галузі, проте рівень придатності основних засобів виробництва знижується і залишається критичним, більше 40%. Ймовірною причиною таких протиріч може бути той факт, що галузь залишається низько технологічною із використанням застарілих технологій виробництва, а особливо це стосується переробки, зберігання та доведення до споживача кінцевої продукції. Інтенсифікація розвитку аграрної економіки розвитку аграрної економіки можливе лише на основі комплексного оновлення сучасними високотехнологічними засобами виробництва. Лізинг, в таких умовах, може бути одним із основних джерел фінансованого забезпечення відновлення матеріально-технологічної бази для виробництва кінцевої високотехнологічної готової сільськогосподарської продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні аспекти механізму лізингових операцій, в тому числі в аграрному секторі економіки знайшли відображення в роботах вітчизняних та закордонних вчених, зокрема: М.Я. Дем'яненко, Ю.О. Лупенко, П.Т. Саблука, М.І. Кісіль, М.Ю. Кодецької, Р.П. Саблука Р.П. Снігір, О.В. Трофімової, Р. Капроні та інші. Проте, міжнародна практика та вітчизняний досвід потребують подальших обґрунтованих наукових досліджень, щодо розширення ринку лізингових операцій в сучасних умовах фінансової кризи.

Формулювання цілей статті. В сучасних реаліях в умовах фінансової кризи та складності залучення додаткових фінансових ресурсів в аграрний сектор економіки особливої

актуальності набуває нагальна необхідність дослідження діючого механізму інвестування коштів на основі лізингових операцій.

Виклад основного матеріалу. Для суттєвого оновлення матеріально-технічної бази аграрного сектору економіки та його модернізації на інноваційно-якісній основі необхідна велика кількість інвестицій. Саме лізинг може стати одним із найефективніших методів фінансування галузі під яким розуміють одну із форм кредитування підприємницької діяльності на основі довгострокової оренди основних засобів на платній основі, найчастіше з подальшим остаточним викупом майна.

Лізинг - це особливий вид фінансово-інвестиційної діяльності, при якому лізингодавець (лізингова компанія) набуває у постачальника основні засоби (предмет лізингу) та за певну плату, на певних умовах і на певний термін здає його в оренду лізингоодержувачу (клієнту), найчастіше з подальшим переходом правом власності на майно лізингоодержувачу.

У сучасній практиці все частіше використовується міжнародний лізинг - лізингова діяльність за участю лізингових компаній з двох іноземних держав. До подібного варіанту звертаються в тих випадках, коли наприклад, у своїй країні відсутні постачальники спецтехніки та обладнання.

Найчастіше потреба в міжнародному фінансовому лізингу виникає при реалізації великомасштабних проектів. Використання форми міжнародного лізингу дає можливість не тільки істотно заощадити фінансові кошти, але також і залучити інвестиції в країну. Обсяг лізингових послуг у провідних країнах Європи представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розмір лізингових операцій на європейському фінансовому ринку
у 2015 році, млн. євро.

Країна	Нові договори (операції)	Структура, %	Загальний обсяг лізингових операцій	Структура, %
Великобританія	76881,96	24,5	143013,61	19,1
Німеччина	53151,00	16,9	132700,00	17,6
Франція	43574,00	13,8	87585,00	11,6
Італія	19505,00	6,2	95412,00	12,6
Швеція	13422,66	4,2	29833,65	3,9
Польща	11903,76	3,8	20984,94	2,8
Швейцарія	10156,38	3,2	20622,72	2,7
Іспанія	10898,74	3,5	27679,03	3,7
Російська Федерація	8214,39	2,6	46405,28	6,1
Туреччина	9399,11	3,0	14540,74	1,9
Інші країни	57748,4	18,3	136507,47	18,0
Всього	314855,40	100	755284,44	100

Розраховано автором за даними Leaseurope. Annual Survey 2015. Режим доступу: <http://www.leaseurope.org/index.php?page=stats-surveys>

У міжнародному лізингу прийнято розрізняти такі форми:

прямий закордонний лізинг - угода між юридичними особами різних держав;

непрямий - орендодавець і орендар - юридичні особи однієї держави, а капітал орендодавця частково належить іноземним компаніям. Або ж якщо в ролі орендодавця виступає дочірня фірма зарубіжної ТНК.

При міжнародних лізингових операціях ставки лізингової маржі досить стабільні, коригування їх здійснюється залежно від строківості і фінансових можливостей лізингодержувача. Так, за експортними лізинговими угодами кредитні ставки коливаються в межах 8—10 % вартості об'єкта лізингу [17].

В Україні сформована нормативно-правова база щодо здійснення лізингових операцій, згідно умов приєднання до Конвенції

УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг на основі Закону України «Про фінансовий лізинг» [21]. Для сприяння реалізації державної політики в сфері агропромислового комплексу, забезпечення ефективного функціонування і розвитку виробництва шляхом передачі товаровиробником на умовах лізингу технічних засобів для зазначеного комплексу, надання виробничих послуг, організації технічного сервісу у 2011 році також була заснована Національна акціонерна компанія «Укragролізинг» (National joint-stock company «Ukragroleasing») [1-11].

Загальна кількість юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу в Україні представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка кількості юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу в Україні

Період, станом на	Організаційно правової форми господарювання	
	юридичні особи – лізингодавці	фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу
1	2	3
2009	209	43
2010	199	51
2011	217	70
2012	243	115
2013	254	157
2014	267	187
2015	268	362
2016 9 місяців	240	406

* - складено автором на основі [22]

Проте обсяг фінансових ресурсів, які залучені на ринку таких послуг залишається незначним у порівнянні з європейським ринком. Згідно офіційної інформації вартість договорів фінансового лізингу зросла в Україні з 4,9

млрд.грн. у 2006 році до 67,1 млрд.грн у 2013 році, та критично знизилась у період фінансової кризи до 26,3 млрд.грн у 2015 році (таблиця 3).

Таблиця 3

Динаміка кількості та вартості договорів фінансового лізингу, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями України

Період	Вартість договорів фінансового лізингу, млн. грн.		Кількість договорів фінансового лізингу, од.	
	юридичними особами	фінансовими компаніями	юридичними особами	фінансовими компаніями
1	2	3	4	5
2007 р.	16 864,9	12,8	9 275	18
2008 р.	9 078,2	10,6	9 766	10
2009 р.	2 610,1	5,2	3 008	4
2010 р.	4 965,0	7,6	5 090	14
2011 р.	11 327,7	9,7	10 906	14
2012 р.	14 708,8	1,7	10 826	6
2013 р.	31 536,6	16,5	11 051	32
2014 р.	7 181,0	257,4	8 940	26
2015 р.	6 241,4	20,2	4 098	21
2016 р. 9 місяців	7 757,0	15,7	7 371	30

* - складено автором на основі [22]

Таблиця 4

Динаміка вартості договорів фінансового лізингу та їх частки у сільському господарстві України

Період	Вартість договорів фінансового лізингу, млрд. грн.		Частка від загальної вартості, %
	всього	в т.ч. у сільському господарстві	
2006 р.	4,9	0,9	18
2007 р.	20,2	-	-
2008 р.	28,5	2,3	8
2009 р.	27,2	3,2	12
2010 р.	30,6	4,0	13
2011 р.	33,6	4,8	14,2
2012 р.	41,5	7,9	19
2013 р.	67,1	9,4	14
2014 р.	58,6	11,2	19
2015 р.	26,3	6,6	25,2
2016 р. 9 місяців	23,9	7,0	29,3

* - складено автором на основі [22]

Частка договорів з лізингоодержувачами, які представляють аграрну галузь в Україні суттєво коливається за аналізованій період, так у 2006 році вона дорівнювала 18%, у 2008 році – лише 8%, у 2015 році збільшилась до 25,2%, а за 9 місяців 2016 році досягла 29,3%. В свою чергу вартість договорів фінансового лізингу укладених з представниками аграрного бізнесу зросла з 0,9 млрд.грн у

2016 році до 11,2 млрд.грн у 2014 році та знизилась під тиском фінансової кризи до 6,6 млрд.грн у 2015 році.

Загальна сума вартості договорів фінансового лізингу на придбання техніки, машин, устаткування для сільськогосподарських підприємств України досягла 8 846, 8 млн.грн у 2014 році (таблиця 5).

Таблиця 5

Динаміка вартості договорів фінансового лізингу на придбання техніки, машин, устаткування для сільськогосподарських підприємств України, млн. грн.

Обладнання	2011р	2012р	2013р	2014р	2015р	2016р 9 місяців
Техніка, машини та устаткування для сільськогосподарських підприємств	5 151,5	6 477,0	7 674,7	8 846,8	6 637,4	6 149,9

Аналіз терміну укладання лізингових угод свідчить, що лізингові операції для фінансування оновлення основних фондів залишається середньостроковим інструментом кредитування, оскільки більшість угод укладено терміном від 3 до 5-ти років, частка довготермінових (більше 5-ти років) не перевищує 15 %

Визначення розмірів лізингових платежів має важливе значення для розширення ринку лізингових операцій. Загальну суму лізингових платежів вказують у договорі лізингу та

використовують під час економічного обґрунтування та оцінювання доцільності лізингової операції.

Основа економічних взаємозв'язків між лізингоодержувачем та лізингодавцем створюють лізингові платежі, котрі відображають відносини власності, користування реалізація та присвоєння прав власності на засоби виробництва. Механізм лізингових операцій базується на основі певних складових лізингової угоди представлених в таблиці 6, що прямо впливають на розмір лізингових платежів.

Таблиця 6

Сутність та визначення основних складових лізингової угоди

Термін	Сутність та визначення
Авансовий (перший лізинговий) платіж	сума, що включає в себе частину відшкодування вартості ОЗ, а також частину комісії (процентів) лізингодавця та відображається, як перший лізинговий платіж у відповідному графіку платежів. Перший лізинговий платіж сплачується відповідно до умов договору лізингоодержувачем на користь лізингодавця та за будь-яких обставин поверненню лізингоодержувачу не підлягає, якщо інше не буде погоджено письмово сторонами.
Викупна вартість ОЗ	вартість, за якою лізингоодержувач має право викупити ОЗ до закінчення строку лізингу, але не раніше 12 (дванадцяти) місяців після надання ОЗ, та яка вказана в графіку платежів.
Графік платежів	додаток до договору, в якому визначається строк лізингу, графік платежів (розмір лізингових платежів, періодичність сплати лізингових платежів), дата надання, дата повернення, місце передачі ОЗ, а також початкова та залишкова вартість ОЗ та інше. Під графіком платежів в тексті договору сторони розуміють також зміни до графіку платежів.
Дата надання ОЗ	дата, коли лізингодавець передає у користування лізингоодержувачу ОЗ, про що складається відповідний акт приймання-передачі ОЗ.
Дата повернення ОЗ	дата, коли лізингоодержувач зобов'язаний повернути ОЗ лізингодавцю, про що складається відповідний акт повернення ОЗ

Залишкова вартість ОЗ	частина останнього лізингового платежу, що відшкодує вартість ОЗ, яка вказана в графіку платежів.
Комісія (проценти) лізингодавця	платіж за користування майном без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу (ОЗ)
Лізинговий платіж	грошова сума, яка включає в себе суму, яка відшкодує частину вартості ОЗ та комісію (проценти) лізингодавця.
Нормальний знос	стан ОЗ, при якому лізингодавець не має претензій до лізингоодержувача при поверненні ОЗ. Знос, який ОЗ зазнав би при звичайному його використанні за призначенням, визначеним договором протягом терміну лізингу.
Середньомісячний лізинговий платіж	платіж, який розраховується за наступною формулою: $\text{СЛП} = \text{ЗСЛП} / \text{КМ},$ де: СЛП - середньомісячний лізинговий платіж; ЗСЛП - загальна сума лізингових платежів, які передбачені графіком платежів (крім авансового платежу); КМ - строк лізингу, передбачений відповідним графіком платежів, визначений в місяцях
Середньомісячна комісія	комісія, яка розраховується за наступною формулою: $\text{СК} = \text{ЗСК} / \text{КМ},$ де: СК - середньомісячна комісія; ЗСК - загальна сума комісій, які передбачені графіком платежів; КМ - строк лізингу, передбачений відповідним графіком платежів, визначений в місяцях
Строк (термін) лізингу	період часу, протягом якого лізингоодержувач користується ОЗ відповідно до умов цього договору та зобов'язаний належним чином виконувати зобов'язання, передбачені цим договором, в тому числі, але не виключно щодо сплати лізингових платежів, комісійних винагород, а також інші платежі, що обумовлені або будуть обумовлені цим договором
Строковий лізинговий платіж	черговий лізинговий платіж строк оплати якого настає згідно графіку платежів
Франшиза	визначена відповідним графіком платежів частина збитків, що не підлягає відшкодуванню страховиком та яку лізингоодержувач повинен відшкодувати на користь лізингодавця за кожним та будь-яким страховим випадком

* Укладено автором на основі типового договору лізингової угоди.

Згідно Закону України «Про фінансовий лізинг» не можуть бути предметом фінансового та операційного лізингу:

- земельні ділянки;
- природні об'єкти;
- цілісні майнові комплекси підприємств;
- окремі структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці).

Під лізинговими платежами розуміють виплати лізингодавцю, які здійснює лізингоодержувач за надане йому право користуватися лізинговим майном. Лізингові платежі є тим механізмом, за допомогою якого лізингодавець повинен відшкодувати свої фінансові витрати на придбання майна і отримати прибуток. Виходячи з цього, загальна сума лізингових платежів за весь період лізингу включає:

- суму, що відшкодовує витрати на придбання (виробництво) лізингового майна та накладні витрати, що пов'язані з веденням його в експлуатацію ;
- плату за вартість кредитних ресурсів , що використовуються для придбання майна за лізинговою угодою, з огляду на вартість ресурсів на ринку фінансових послуг;
- маркетингові витрати лізингової компанії пов'язані з витратами на рекламу , пошуками партнерів по постачанню основних засобів, обрученням персоналу та ін. ;
- прибуток (маржа) лізингодавця з огляду на конкурентні позиції інших лізингових компаній та можливі втрати від знецінення грошей в результаті інфляції

Крім того лізингові платежі включають послуги, збори та податки, що пов'язані з реєстрацією та знаттям з обліку об'єкту лізингу, також витрати пов'язані із страхуванням (повне КАСКО та обов'язкове страхування цивільної відповідальності перед третіми особами).

На сьогодні НАК «Украгролізинг» пропонує такі умови фінансового лізингу на основі Правил надання послуг з фінансового лізингу Національною акціонерною компанією «Украгролізинг» , затверджених Рішенням дирекції НАК «Украгролізинг» від 01.03.2017р [10]: сума попереднього лізингового платежу складає від 15 – 50 %, термін угоди до 36 місяців, черговість платежів – щомісячна, відсоткова ставка – 11 %, вартість викупу об'єкту лізингової угоди складає 5 % від первинної

вартості предмета лізингу. Необхідно звернути увагу, що з метою врегулювання питання переходу права власності на предмет лізингу після дії договору фінансового лізингу укладається договір небіржового опціону на право викупу техніки, при цьому премія опціону складає 10 % від вартості техніки, що відразу приводить до здороження таких угод. В той час, як більшість приватних лізингових компаній пропонують лише одноразову комісію від 2 до 4 % відсотків від вартості технічного засобу. В той час, як більшість приватних лізингових компаній пропонують лише одноразову комісію від 2 до 4 % відсотків від вартості технічного засобу. В цілому за 3 роки розмір лізингових платежів складає 30-40 % від вартості майна.

Лізингові операції мають певну перевагу перед кредитними, оскільки передане майно у лізинг одночасно і є заставою. В той же час, лізингові операції не обмежують можливостей підприємства в доступі до кредитних ресурсів банків. Також лізингові компанії можуть пропонувати побудувати графік лізингових платежів згідно із очікуваними грошовими доходами лізингоодержувача . Особливо необхідно підкреслити, що лізингові платежі відносяться на собівартість продукції, що зменшує суму на податкові зобов'язання з податку на прибуток підприємства.

Позитивним моментом, є той факт що лізингові компанії пропонують так званий сервісний-пакет, який сприяє організації, контролю та узгодженню проведення робіт на станції технічного обслуговування, організації гарантійних ремонтів, представленню інтересів клієнта перед страховою компанією, врегулюванню страхових випадків.

Проте є і певні недоліки або складності при укладанні лізингових угод оскільки необхідно передбачити додаткові платежі, пов'язані з нотаріальним оформленням угоди та супроводжуваними її операціями, а також витрати пов'язані з обов'язковим страхуванням переданого майна, в угоді також може бути передбачене збільшення суми лізингових платежів у зв'язку з ростом курсів валют.

Висновки. Ринок фінансових послуг щодо лізингових операцій в Україні не є достатньо розвиненим. На його розвиток прямо впливають інфляційні процеси в країні, фінансова

спроможність аграрної галузі, діюча для неї система оподаткування, пропозиції міжнародного фінансового ринку та інше. Проте за аналізуемий період обсяг лізингових послуг збільшився до фінансово-політичної кризи майже в 14 разів і в 3 рази скоротився в умовах кризи. Для аграрного бізнесу суттєвий вплив на збільшення кількості лізингових угод

на придбання техніки сільськогосподарського призначення мала спрощена система оподаткування, а саме спеціальний режим з оподаткування ПДВ. Лізинговий платіж є одним із головних інструментів на ринку фінансових послуг щодо лізингових операцій. А державна підтримка за допомогою діяльності НАК «Укragролізинг» не є достатньо ефективною.

Список літератури:

1. Господарський кодекс України, Верховна Рада України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV Електронний ресурс <http://rada.gov.ua>
2. Закон України «Про приєднання України до Конвенції УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг» (в редакції Закону України від 11.01.2006 року № 3301-IV) // Бухгалтерія: право, податки, консультації. – К.: Бліц-інформ, 2006. – №12 (685). – с.5-9.
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Верховна Рада України, Закон 12 липня 2001 року № 2664-III. Електронний ресурс <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/page>.
4. Закон України «Про фінансовий лізинг», Верховна Рада України, Закон від 16.12.1997 № 723/97-ВР. Електронний ресурс <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/723/97>
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Верховна Рада України, Закон від 12.07.2001 р № 2664-III Електронний ресурс <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
6. Конвенція про міжнародний фінансовий лізинг 1988 р. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_263/page2
7. Податковий кодекс України, Верховна Рада України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI Електронний ресурс <http://rada.gov.ua>
8. Постанова КМУ «Про порядок використання коштів державного бюджету, що спрямовуються на придбання вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу та заходи за операціями фінансового лізингу» від 10.12.2003 р. Електронний ресурс http://search.ligazon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP031904.html
9. Постанова КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів)» від 7 грудня 2016 р. № 913. Електронний ресурс <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-p>
10. Правила надання послуг з фінансового лізингу Національною акціонерною компанією «Укragролізинг», затверджених Рішенням дирекції НАК «Укragролізинг» від 01.03.2017р. Електронний ресурс http://www.ukragroleasing.com.ua/attachments/article/1871/Pravila_nadanna_Lizing.pdf
11. Розпорядження державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Положення про надання послуг з фінансового лізингу юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами» від 22.01.2004 р № 21. Електронний ресурс <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0492-04>
12. Цивільне право : підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Фатєєвої, В.Л. Яроцького – Х.: Право. – 2011. –Т.2 – 816 с.
13. Малишко В.М., Микитюк М.С., Правова природа лізингу / В. М. Малишко, М. С. Микитюк, //Юридичний вісник - №1 - (34), 2015.
14. Трофімова О. В. Правове регулювання лізингової діяльності: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04 / О. В. Трофімова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005.
15. Цивільний кодекс України, Верховна Рада України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV
16. Annual Survey 2015. Leaseurope [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202015.pdf>
17. Fundamental of corporate finance. 3-d edition. Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, Alan J. Marcus. 2001 by The McGraw-Hill Companies
18. Саблук Р.П. Фінансовий лізинг в АПК: моногр. / Р.П. Саблук. - К.: ІАЕ УААН, 2003. - 178 с.
19. Снігір Л.Я. Посібник з лізингу: навч. посіб. / Л.Я. Снігір, Д.О. Богодухов, С.П. Кисіль та ін. - К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2009. - 388 с
20. Капроні Р. Лізинг в Україні: посібник. Проект з розвитку лізингу в Україні МФК / Р. Капроні, С. Кисіль, Н. Рязанова, Д. Василенко. - К.: USAID, 2000. - 142 с.
21. Яцух О.О. Теоретичне та нормативно-правове забезпечення лізингових операцій / Яцух О.О. // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - № 3 (32), с. 302-310.
22. Консолідовані звіти з фінансових послуг Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html>

References:

1. Gospodarskiy kodeks Ukrayini, Verhovna Rada Ukrayini, Zakon, Kodeks vid 16.01.2003 № 436-IV Online <http://rada.gov.ua> [in Ukrainian]
2. Zakon Ukrayini "Pro priednannya Ukrayini do Konventsiyi UNIDRUA pro mizhnarodniy finansoviy lizing" (v redaktsiyi Zakona Ukrayini vid 11.01.2006 roku № 3301-IV). *Buhgalteriya: pravo, podatki, konsultatsiyi*. – K.: *Blits-inform* (2006) - №12 (685). – p.5-9. [in Ukrainian]
3. Zakon Ukrayini «Pro finansovi poslugi ta derzhavne reguluyuvannya rinkiv finansovih poslug» Verhovna Rada Ukrayini, Zakon 12 lipnya 2001 roku № 2664-III. [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/page>. [in Ukrainian]
4. Zakon Ukrayini «Pro finansoviy lizing», Verhovna Rada Ukrayini, Zakon vid 16.12.1997 № 723/97-VR. [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/723/97> [in Ukrainian]
5. Zakon Ukrayini «Pro finansovi poslugi ta derzhavne reguluyuvannya rinkiv finansovih poslug» Verhovna Rada Ukrayini, Zakon vid 12.07.2001 r № 2664-III [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> [in Ukrainian]
6. Konventsiya pro mizhnarodniy finansoviy lizing 1988 r. Online, available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_263/page2 [in Ukrainian]
7. Podatkoviy kodeks Ukrayini, Verhovna Rada Ukrayini, Zakon, Kodeks vid 02.12.2010 № 2755-VI [Online], available at: <http://rada.gov.ua> [in Ukrainian]
8. Postanova KMU «Pro poryadok vikoristannya koshtiv derzhavnogo byudzhetu, shcho spryamovuyutsya na pridbannya vitchiznyanoi tehniki i obladnannya dlya agropromislovogo kompleksu na umovah finansovogo lizingu ta zahodi za operatsiyami finansovogo lizingu» vid 10.12.2003 r. [Online], available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP031904.html [in Ukrainian]
9. Postanova KMU «Pro zatverdzhennya litsenziynih umov provadzhennya gospodarskoyi diyalnosti z nadannya finansovih poslug (krim profesiynoyi diyalnosti na rinku tsinnih paperiv)» vid 7 grudnya 2016 r. № 913. [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-p> [in Ukrainian]
10. Pravila nadannya poslug z finansovogo lizingu Natsionalnoyu aktsionernoju kompanieyu «Ukragrolizing», zatverdzenih Rishennyam direktsiyi NAK «Ukragrolizing» vid 01.03.2017. [Online], available at: http://www.ukragroleasing.com.ua/attachments/article/1871/Pravila_nadanna_Lizing.pdf [in Ukrainian]
11. Rozporyadzhennya derzhavnoyi komisiji z reguluyuvannya rinkiv finansovih poslug Ukrayini «Polozhennya pro nadannya poslug z finansovogo lizingu yuridichnimi osobami - sub'ektami gospodaryuvannya, yaki za svoym pravovim statusom ne e finansovimi ustanovami» vid 22.01.2004 r № 21. [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0492-04> [in Ukrainian]
12. Borisova, V.I. (2011) *Tsivilne pravo : pidruchnik: u 2 t. /*, L.M. Baranova, T.I. Begova ta in.; za red. V.I. Borisovoyi, I.V. Fateevoyi, V.L. Yarotskogo. *H.: Pravo*, T.2, 816 p. [in Ukrainian]
13. Malishko V.M., Mikityuk M.S. (2015) *Pravova priroda lizingu. Yuridichniy visnik* - №1 - (34). [in Ukrainian]
14. Trofimova O. V. (2005) *Pravove reguluyuvannya lizingovoyi diyalnosti: avtoref. dis. kand. yurid. nauk: 12.00.04. Kiyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka*. – K. [in Ukrainian]
15. *Tsivilniy kodeks Ukrayini, Verhovna Rada Ukrayini, Zakon, Kodeks vid 16.01.2003 № 435-IV* [in Ukrainian]
16. Annual Survey 2015. Leaseurope [Online], available at: <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202015.pdf> [in English]
17. *Fundamental of corporate finance. 3-d edition.* Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, Alan J. Marcus. 2001 by The McGraw-Hill Companies [in English]
18. Sabluk R.P. (2003) *Finansoviy lizing v APK: monogr. K.: IAE UAAN*, 178 p. [in Ukrainian]
19. Snigir L.Ya. (2009) *Posibnik z lizingu: navch. posib. / L.Ya. Snigir, D.O. Bogoduhov, S.P. Kisil ta in. - K.: TOV «Poligraf plyus»*, 388 p [in Ukrainian]
20. R. Kaproni, S. Kisil, N. Ryazanova, D. Vasilenko (2000). *Lizing v Ukrayini: posibnik. Proekt z rozvitku lizingu v Ukrayini MFK / K.: USAID*, 142 p. [in Ukrainian]
21. Yatsukh, O.O. *Teoretychne ta normatyvno-pravove zabezpechennya lizynhovykh operatsii / Yatsukh O.O. // Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnologichnogo universytetu (ekonomichni nauky) / Za red. L.V. Syniaievoi. – Melitopol: Vyd-vo Melitopolska typohrafiia «Liuks», 2016. - № 3 (32), p. 302-310.*
22. *Konsolidovani zvity z finansovykh poslug Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue derzhavne rehulivuvannya u sferi rynkiv finansovykh poslug.* [Online]. Retrieved from: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html>